

BULLETIN 105

FEBRUARI 2008

VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD

Contributie minimaal € 10,00 per persoon/jaar

Postbank nummer 38.70.852

DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter: mr. G. Schilperoort
Secretaris: mr. R. van der Waal a.i.
tel. 015 - 2569775

Penningmeester en
ledenadministratie: C. Spruit
e-mail: cor.spruit@hccnet.nl
tel. 0186 - 601385

REDACTIECOMMISSIE: mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

REDACTIEADRES: Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord
e-mail: rvanderwaal@planet.nl

LAY-OUT: H. Govaart

STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD

ADRES Hofweg 13. 3274 BK Heinenoord
tel. 0186 - 601535
www.streekmuseumhw.nl
E-mail: info@streekmuseumhw.nl

OPENINGSTIJDEN woensdag en zaterdag
10.00 tot 17.00 uur
donderdag en vrijdag
14.00 tot 17.00 uur

INHOUDSOPGAVE

Nieuws van de voorzitter	pag. 3
Verslag Vriendendag	pag. 6
Bericht van de penningmeester	pag. 11
Cursus rondleiding	pag. 12
Afdeling genealogie	pag. 14
Nieuwe vrienden	pag. 16
Werkgroep Dialecten	pag. 18
Errepels poote	pag. 19
Zegen deze spijze	pag. 23
Baie dankie	pag. 24
Vragenrubriek	pag. 26
Aanwinsten	pag. 27
Kruithofs sigarenfabriek	pag. 28
Maak een nieuwue vriend	pag. 31

NIEUWS VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

Het bestuur van de stichting Streekmuseum Hoeksche Waard heeft in januari 2007 aan de "Projectgroep Doorstart Streekmuseum" de opdracht gegeven om te onderzoeken hoe bereikt kan worden dat het Streekmuseum optimaal als museum functioneert. Aandachtspunten waren onder meer de huisvesting, de interne organisatie en bestuursstructuur, de museale visie, de financiële bedrijfsvoering en de vergroting van draagvlak in de streek.

Gert schilperoort

In de projectgroep zaten acht personen, onderverdeeld in een vier-tal werkgroepjes, te weten een museale, een bouwkundige, een bestuurlijke en een commerciële werkgroep. Deze personen hebben vanuit hun eigen expertise en ervaring de verschillende aandachtspunten onder de loep genomen.

De leden van de projectgroep hebben belangeloos veel tijd en energie in deze opdracht gestoken, waarvoor zij zeker een compliment verdienen.

Er bleek meer tijd nodig te zijn dan aanvankelijk was ingeschat, maar op 28 november j.l. was het dan zover dat de projectgroep haar rapport, getiteld "Toekomst voor het verleden", kon presenteren aan het algemeen bestuur van het Streekmuseum.

In het rapport wordt vastgesteld dat in 2007 binnen het museum door een sterk groeiend aantal vrijwilligers hard is gewerkt aan verbetering van het publieke imago door nieuwe activiteiten en tentoonstellingen te organiseren en daarvoor de publiciteit te zoeken. Desondanks stelt de projectgroep een meer ingrijpende en gestructureerde kwaliteits- en professionaliseringsslag voor met uitgebreide adviezen om die slag te maken.

In afwijking van het in 2005 verschenen Ecorys-rapport stelt de projectgroep voor om boerderij Oost-Leeuwenstein te behouden voor het Streekmuseum. Dit zou kunnen worden gerealiseerd door de boerderij te laten aankopen en restaureren door de drie Hoeksche Waardse woningstichtingen, mits daarover met de gemeente Binnenmaas overeenstemming wordt bereikt.

Helaas verscheen twee dagen na de presentatie van het rapport een artikel in één van de huis-aan-huisbladen, waarin de suggestie werd

gewekt dat in het rapport van de projectgroep een uiterst negatief oordeel werd geveld over de situatie in het museum.

Achteraf bleek dat de schrijver van het artikel het rapport niet had gezien, laat staan bestudeerd. Het artikel was gebaseerd op mondelinge informatie, die achteraf vertekend en onjuist bleek te zijn.

Niet alleen de conservator en de vele vrijwilligers die in de afgelopen tijd juist zo veel positieve bijdragen aan het museum hadden geleverd, maar ook de leden van de projectgroep waren door deze negatieve publiciteit zeer geschokt.

Vervolgens ontstond een onverkwikkelijke situatie, waarbij allerlei beschuldigingen werden geuit in de pers en de beschadiging van personen steeds ernstiger vormen aannam.

**“INMIDDELS
HEEFT HET
ALGEMEEN
BESTUUR
DE AAN-
BEVELINGEN
VAN DE
PROJECT-
GROEP
OVER-
GENOMEN”**

Karel Braun, die zich met zo veel energie en enthousiasme had ingezet, voelde zich door dit alles in zijn integriteit aangetast en besloot zich terug te trekken uit al zijn functies binnen het Streekmuseum.

Alex van der Woel is sindsdien waarnemend conservator.

De vrijwilligers kregen op 10 december op het kantoor van Woonstichting Union te Oud-Beijerland, uitleg over het rapport van de projectgroep met de mogelijkheid om antwoorden te krijgen op de vele vragen die bij hen leefden.

Inmiddels heeft het algemeen bestuur van het Streekmuseum de aanbevelingen in het rapport van de projectgroep overgenomen, al vinden enkele bestuursleden ze op een aantal punten wel erg ambitieus.

Een verheugend bericht is dat het er naar uit ziet dat het Streekmuseum over 2007 een hogere subsidie krijgt van de gemeenten in de Hoeksche Waard, namelijk € 1,27 in plaats van € 0,54 per inwoner. Dit geldt voor alle gemeenten behalve Korendijk, want deze gemeente geeft al jarenlang een nog hogere subsidie per inwoner aan het museum, namelijk € 1,50.

Naast alle commotie over het rapport van de projectgroep valt er over de afgelopen maanden natuurlijk nog wel meer te melden.

Zo werd op vrijdagavond 21 september een barbecue georganiseerd voor de vrijwilligers, waarbij tevens Annee Bos in het zonnetje werd gezet ter gelegenheid van zijn afscheid als vaste medewerker van het Streekmuseum. Gelukkig blijft Annee op de zaterdagen de bezoekers van de studiezaal met raad en daad terzijde staan. Zijn werkzaamheden op de andere dagen zijn vanaf 1 november overgenomen door

een nieuwe medewerker: Peter van Rotterdam.

Over de Vriendendag die op zaterdag 13 oktober plaatsvond in het gebied van de voormalige Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen vindt u elders in dit Bulletin een mooi verslag van Jan in 't Veld.

Vanaf 12 oktober vorig jaar is in het museum de tentoonstelling "Hoe hielden ze het warm?" te bekijken. Deze tentoonstelling gaat over verwarming. Door het hele museum heen staan toepasselijke objecten tentoongesteld. De tentoonstelling is leuk en leerzaam voor jong en oud en zeer geschikt voor een bezoek door het hele gezin of met school. Deze tentoonstelling is voor nog onbepaalde tijd aanwezig.

Zo hielden we ons warm

Tenslotte maken wij u er op attent dat bij dit Bulletin de acceptgirokaart is gevoegd waarmee u uw bijdrage over 2008 kunt voldoen. De minimale bijdrage is € 10, maar gelet op de ambitieuze plannen rekenen wij op een royale bijdrage van de vrienden. Onze penningmeester geeft u over dit onderwerp nog wat nuttige informatie.

Gert. Schilperoort

VERSLAG VRIENDENDAG 2007

door Jan in 't Veld

Fotografie: Arie Biemans en Philip Geilvoet

Op verzoek van de organisatoren van de Vriendendag heeft de heer J. in 't Veld uit Elst als deelnemer aan de Vriendendag op 13 oktober van het vorige jaar een verslag daarvan gemaakt. Veel lezers van het Bulletin zullen de heer In 't Veld nog kennen van zijn verhalen over diens jeugd in Westmaas die een aantal jaren geleden in het Bulletin zijn geplaatst. Begin vorig jaar zijn deze verhalen in boekvorm gepubliceerd onder de titel "God in Mastland".

Wij bedanken de heer In 't Veld van harte voor zijn beeldend verslag, dat zelfs bij de lezers die niet hebben deelgenomen aan de Vriendendag een goede indruk zal geven van het verloop ervan.

IN BEDRIJF

Opeens was de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen weer volop in bedrijf -als bezoekerscentrum. Zo'n negentig 'vrienden' verzamelden zich de 13e oktober in het trekkerstation. De onbelemmerd schijnende zon maakte de kersverse kleischollen, omgelegd door

Zoals je ziet werd er op veel fietsers gerekend

de twee ploegende trekkers, tot lange spiegels. De Heerlijkheid van eens Gerard Numan was springlevend die middag. Buurtvereniging Schuring had op verzoek van voormalig bedrijfsleider Dick Holster de vloer van het trekkerstation niet aangeveegd: het moest echt zijn. Met peperkoek, koffie en thee als versterking. De eerste voor van de te ploegen geschiedenis van de Heerlijkheid was gevormd.

EEN TWEE- OF EEN DRIESCHAAR

Na het welkomstwoord van de voorzitter, Gert Schilperoort, kreeg meteen de voormalige bedrijfsleider, Dick Holster, het woord. Uit zijn uitvoerige schets wil ik enkele punten noemen die mij bijbleven. Die keuze wordt verlicht door het feit dat er al veel is gepubliceerd over dit bedrijf. Het mooie van deze middag leek mij dat we nu een verhaal van binnenuit hoorden, van iemand die ermee vergroeid was. We hoorden van het verschil tussen grond die kort of lang na aanslibbing ingepolderd was. Met veel schelpen of weinig schelpen. Het maakte een verschil uit tussen een twee- of een drieschaar die een 100 PK-trekker in de jaren zestig of zeventig aankon.

Hij vertelde van de wijziging van de Nederlandse Pachtwet in de jaren dertig. Verpachters zouden niet van het ene op het andere jaar de pacht aan boeren meer kunnen opzeggen. Vóórdat de nieuwe wet van kracht werd, beëindigde de ambachtsheer de lopende con-

Uitzicht op het Haringvliet

tracten. Zo kon zich na 1945 een grootschalig landbouwbedrijf ontwikkelen, één van de grootste in ons land, met enkele honderden knechten en arbeiders. De foto in het trekkerstation met tien combines schuin achter elkaar, bevestigde het verhaal van de voormalige bedrijfsleider. Met een machtsfunctie in de streek ook. Tot twee keer toe verdwenen de pas gezette piketpaaltjes voor de oprit van de Haringvlietbrug weer onder het maaiveld. Moderne technologie, maar voordat de combines uitreden, ging de ambachtsheer “voor in gebed, in drielijg grijs”, samen met de arbeiders en knechten. Was dat het geheim van ‘Cromstrijen’: na gebed hard werken met een moderne Amerikaanse combine?

VAN WATERSNOOD TOT SPELEN MET DE WATERSPIEGEL

Ook stond de verteller tamelijk uitvoerig stil bij de watersnoodramp van 1953, die slachtoffers maakte in het gebied. De ruime aandacht hiervoor vanuit deze ambachtsheerlijkheid in 2003 betekende een opening in de stilte die tot dan toe bestaan had. Ook een opening naar de maatschappelijke omgeving, het dorp, de streek.

In de jaren tachtig reed er een heel ander soort ‘ambachtsheer’ het

Dick Holster trok de ene groep, gezeten op de van Archeon afkomstige bezoekerswagen, langs de hoge bomen naar de wetering bij het gemaal.

bedrijf op: een verzeke-ringsmaatschappij die beleggingen zocht. En de marktomstandigheden veranderden drastisch. Voor agrarische bulkproductie was Nederland niet meer een vanzelfsprekende partij: de mensen en de machines werden te duur, terwijl de prijzen van graan en aardappels daalden. Met de moderne technologie kon het bedrijf toch nog lang z'n agrarische functie voor het overgrote deel van de grond behouden.

Met de aanleg van een golfterrein ten westen van de Haringvlietbrug kwam daar al een kentering in. Die trend heeft nu z'n definitieve beslag gekregen. Er wordt nog steeds geploegd op de (voormalige) heerlijkheidsgrond, ondermeer door een uit Zoetermeer 'overgekomen' landbouwbedrijf. Maar andere functies doen hun intrede. Zo zal het Rijswijkse TNO z'n laboratorium en kantoor hierheen verplaatsen. Vermogende particulieren die hier een villa willen bouwen op omliggende grond van minimaal 5 ha, zijn van harte welkom. Maar ook zal op een (kleiner) deel, langs de oever van de rivier, 'de natuur' z'n werk mogen doen: wat spelen met de waterspiegel, toegejuicht door watervogels.

Het slot van het verhaal van deze verteller leek daarmee op de situatie in 1505, zoals in ons bulletin van augustus 2007 (p. 20) beschre-

De andere groep, onder leiding van Cees Bestebroer, maakte een wandeling naar de Buitendijk -'epicentrum' van de watersnood in dit deel van het eiland.

ven: "Na de dood [van ambachtsheer Gerard Numan] in 1505 versnipperde het eigendomsrecht ten gevolge van verkoop en vererving."

TUSSEN DE SCHAPEN NAAR DE AARDAPPELOODS

Verdeeld in twee groepen zagen de vrienden daarna een deel van het gebied. Dick Holster trok de ene groep, gezeten op de van Archeon afkomstige bezoekerswagen, langs de hoge bomen naar de wetering bij het gemaal. Een aantal vrienden volgde de wagen op de fiets. De andere groep, onder leiding van Cees Bestebroer, maakte een wandeling naar de Buitendijk -'epicentrum' van de watersnood in dit deel van het eiland. Langs de voormalige eendenkooi kwamen we terecht bij het woonhuis van de heer Van Rij. Dáár ontmoetten de twee groepen elkaar. Via een rustpauze met een drankje op de terpboerderij, bij een nog duidelijk stijgende temperatuur, en een kort bezoek aan de aardappelloods kwam om een uur of vijf iedereen weer bijeen in het trekkerstation.

DE DRIESCHAAR VAN EEN NIEUW ELAN

Bij aankomst in 'De Vijf Schelpen' daalde de temperatuur in het geheel niet: het geanimeerde geroezemoes van zo'n negentig vrienden hield het kwik hoog. Een poosje later zorgden de erwtensoep en spek-met-peren dat ook van binnen de temperatuur op peil bleef. Daarna gaf de conservator, Karel Braun, een uitvoerige terugblik op de ontwikkelingen in de anderhalf jaar na zijn aantreden. Hij gaf de motivatie voor de hoge frequentie van het contact zoeken met de media. Hij zei dat hij bij elk contact vrijwilligers oproept om mee te helpen. Dat heeft voor een flinke aanwas gezorgd: inmiddels is de vrijwilligersploeg zo'n 90 medewerk(st)ers groot. Men werkt enthousiast aan registratie en koppeling. Bestuur en leiding laten niet af de waarde van het museum bij de betrokken gemeentebesturen te bepleiten.

'En de boer hij ploegde voort' is één van onze bekendste gezegden. Dick Holster had verteld van de lichte grond met schelpen waarop de 100 PK-trekker wel een drieschaar kon trekken in plaats van een tweeschaar. Het museum lijkt niet gedraald te hebben met het inpolderen van de nieuwe aanwas, zo leek me. Dat werkt lichter, vertelde Dick. Er hangt nu, om zo te zeggen, een drieschaar achter. Dat maakte het voor onze voorzitter wel heel licht om het slotwoord uit te spreken. 'Tot volgend jaar', zo zei hij als afsluiting van een naar mijn idee zeer verbindende en stimulerende dag.

EEN BERICHT VAN DE PENNINGMEESTER

Sinds begin vorig jaar heb ik het penningmeesterschap overgenomen van de heer Arie Dekker die dat vele jaren op een voortreffelijke manier heeft gedaan.

De ledenadministratie van de secretaris is ook door mij overgenomen omdat deze beide zaken gecombineerd zijn in het computerprogramma dat we hebben aangeschaft.

Door deze aanschaf, de manier van adresseren en het verwerken van de betalingen kunnen we een flinke groei van het aantal vrienden aan. Dit programma (Davi-Club) draait nu een jaar en voldoet goed, hoewel er nog enkele wensen zijn.

Sinds september 2007 zijn er bij de Postbank wijzigingen bij de verwerking van acceptgiro's doorgevoerd (bijlagen worden niet meer verstrekt) die voor onze administratie gevolgen hebben.

Daarnaast gebruiken wij voor het verzenden van ons vernieuwde Bulletin 1 x per jaar een acceptgiro en de andere keren een zgn. zwerfetiket als adresdrager.

Een en ander heeft de volgende consequenties:

- Vrienden die al betaald hebben vóór het verschijnen van dit Bulletin kunnen deze acceptgiro als niet verstuurd beschouwen.
- U wordt verzocht zo mogelijk van de acceptgiro gebruik te maken omdat dan de verwerking min of meer automatisch verloopt.
- Mocht u onverhoopt toch op een andere wijze willen betalen, vermeldt dan het vriendnummer dat op de acceptgiro staat.

Wilt u zo vriendelijk zijn binnen een maand na het verschijnen van het Bulletin uw bijdrage over te maken? Ook dit levert dan het minste werk en de minste kosten op. Vorig jaar hebben we in mei nog 200 herinneringen moeten versturen aan vrienden die hun bijdrage nog niet hadden betaald.

Cor Spruit

CURSUS RONDLEIDING

Tekst en fotografie: Marja Visscher

Hoewel enkele vrijwilligers van het Streekmuseum voorafgaande aan de cursus rondleiding al wat jaartjes ervaring hadden in het 'vak' van rondleider, kwam er donderdag 19 september j.l. toch heel wat nuttige informatie naar voren. Francesca Estourgie, die al ruim 15 jaar een bureau heeft onder de welluidende naam 'Sans Doute Présentations', was op uitnodiging van het Streekmuseum naar Heinenoord gekomen om die dag een twintigtal cursisten de fijne kneepjes van het vak bij te brengen.

In de ochtend was een theorieonderdeel gepland in de 'Polderkamer' van het museum. Na een kort kennismakingsrondje hield Francesca tijdens haar inleiding haar gehoor voor wat precies de rol en de plek van de rondleider is. Zij leerde de cursisten hoe tot een structuur te komen tijdens de rondleiding en hoe de veelheid van informatie in te dammen. Francesca deelde de rondleiding in drie delen in: de inleiding, de rondgang zelf en de afsluiting. Op elk onderdeel werd dieper ingegaan op de materie, waarbij vooral goede tips aan de orde kwamen over hoe men het beste de rode draad tijdens de rondgang door het museum kan vasthouden. Ook de omgangsvormen kwamen aan bod evenals de kleding en het stemgebruik. Een stukje psychologie ten aanzien van de museumbezoeker was onderdeel van haar betoog. Kort gezegd kwamen de volgende onderwerpen aan de orde: klantvriendelijkheid, kennis van de collectie (maar niet be-

Een blijmoedige Francesca Estourgie enthousiasmeert de cursisten

De cursisten hadden het niet altijd even makkelijk

lerend), humor, geduld, houding tijdens de presentatie en interactie. Tijdens een korte koffiepauze in de studiezaal bleek dat de presentatie indruk had gemaakt en veel zaken passeerden onderling opnieuw de revue. Kleine discussies die uiteindelijk weer resulteerden in interessante vragen. Aan het eind van de ochtend waren alle cursisten er van doordrongen dat zij het aankomende visitekaartje van het museum zijn. Dat de sfeer die je persoonlijk uitstraalt van groot belang is naar de groep die je op dat moment rondleidt. 'Doe je het niet goed, besef dan dat je de gehele prachtige collectie van het museum teniet doet', aldus Francesca. Met die woorden en bij allen vooral het besef van deze zwaarwegende verantwoording, gingen de aankomend rondleiders de lunchpauze in.

De middag werd deels gebruikt om het geleerde in de praktijk te brengen. Estourgie liet zich rondleiden door het museum en elke cursist kreeg de gelegenheid om even als rondleider te fungeren. Dat viel niet altijd mee. Enkelen hadden reeds ervaring en hun praatje klaar, maar het gros van de deelnemers werd compleet in het diepe gegooid. Maar hoe moeilijk ook, niemand viel aan een depressie ten prooi, want elke keer waren daar weer de complimenten van de blijmoedige Francesca en haar kleine aanwijzingen en correcties om nog beter te presteren, waardoor een leerzaam proces op gang kwam. Op verzoek van veel cursisten werd een belangrijk deel besteed aan het rondleiden van kinderen. Dit laatste vergt een speciale aanpak, waarbij een trukendoos werd geopend om de aandacht van de kinderen gevangen te houden. Want wie de jeugd heeft, heeft de toekomst! Een toekomst die met de inzet van zoveel klantvriendelijke rondleiders in spe absoluut een garantie biedt!

**“DE SFEER
DIE JE
PERSOON-
LIJK UIT-
STRAALT IS
VAN GROOT
BELANG”**

AFDELING GENEALOGIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computer te raadplegen, is uitgebreid.

Nieuw zijn:

ORA Heinenoord, inv. nr. 46; 1681-1737

Taxatieboek

ORA Heinenoord, inv. nr. 47; 1709-1732

Taxatieboek van de 20e penning en taxaties over Oud Heinenoord en Oost-Zomerland

Nieuw-Beijerland, Burgerlijke Stand

Overlijden 1812-1880

In de categorie streekgenealogieën (SG nummers) zijn te raadplegen:

SG 405A

“De familie Boertje op het eiland van IJsselmonde”

Dit is de derde publicatie over het geslacht Boertje. Het eerste deel behandelt de Rozenburgse tak, het tweede deel behandelt de Hoeksche Waardse periode van 1636-1834.

Dit deel gaat over de oudste 4 generaties, aanvangend in Charlois, circa 1480. Rond 1550 vertrekt de familie naar Barendrecht. Het geslacht wordt verder behandeld tot 1658.

Het werk bevat een literatuuropgave en een namenindex.

SG 1347

“Het ontstaan van de familie Visser in den Hitzert”

Circa 100 pagina's A4 in een ringband bevat een mix van tekst, handschrift, foto's, kaarten en fotokopieën. Het werk bevat geen inhoudsopgave, noch een index op personen.

Voorafgegaan door een korte beschrijving van Zuid-Beijerland (den Hitsert) begint het verhaal met Arij Jacobs Hitzert, overleden ca. 1695, die trouwt in 1666 met Willemijntje Ariensdr Sijdervelt, geboren Oud-Beijerland 21-3-1638.

In de 3^e generatie wordt de familienaam Visser gehanteerd.

SG 1348

“Herinneringen van vroeger en nu”

Jan Leonard Verhoeven en Ariaantje Anna Overwater en hun nakomelingen 1852-2000”

Dit fors uitgevallen werk in een ringband bevat een inhoudsopgave en bestaat voor een belangrijk deel uit persoonlijke bijdragen, ontboezemingen en herinneringen van de nakomelingen van in de aanhef genoemde personen.

Vanaf pagina 140 volgt een genealogie van het echtpaar J.L. Verhoeven en A.A. Overwater.

SG 1349

“Parenteel Claes Jacobs”

Geprinte versie op A4-formaat van 32 pagina's over de familie Van der Sluijs, die oorspronkelijk hun domicilie hadden in de Korendijk (Goudswaard). De parenteel begint met Claes Jacobs, overleden circa 1625, getrouwd met Maetje Jacobs en loopt door tot heden.

Bevat een inhoudsopgave, echter geen index op personen.

SG 1350

“Familie Van Bergen, de afstammelingen van Cornelis van Bergen”.

Het in een ringband opgenomen werk omvat 230 pagina's.

Het werk begint met Cornelis van Bergen, geboren 1593 in Maasland, en wordt voorafgegaan door een korte beschrijving van de geschiedenis.

Verskillende takken van de familie hebben zich o.a. gevestigd in Pernis, de Hoeksche Waard, het Westland en Waddinxveen.

Het boekwerk bevat een namenindex.

Op de computer zijn de volgende genealogieën te raadplegen.

De familie Bos van Numansdorp en Cillaarshoek

Genealogie van Jan de Geus

Genealogie van de familie De Jong uit Loon op Zand

Hendrik Pieters de Ruijter van 's-Gravendeel

Genealogie van Claas Cornelisse den Tuinder

Genealogie van Gillis Jacobsz Herweijer

Genealogie van Adriaen Gielisz (Houck)

Genealogie van Marijnus Pietersz (Hoogvliet)

Genealogie van Cleijn Jan Ariaenz Kleinjan

Genealogie van Ghijsbert Simonsz Smidts

Genealogie van Teunis Jans van Ham

Genealogie van Wouter Jacobsz van Steensel(en)

Genealogie van Dirck Jacobse Vermeulen

Genealogie van Claes Vroegindeweyj

Peter van Hulst

NIEUWE VRIENDEN

In Bulletin 104 konden wij melden dat de actie "Vriend maakt Vriend" al een redelijk resultaat van 36 nieuwe vrienden had opgeleverd. Wij schreven dat wij graag nog veel meer Vrienden Vrienden zagen maken. Wij zijn dan ook erg blij hier te kunnen melden dat er in de afgelopen maanden maar liefst 58 nieuwe vrienden zijn bijgekomen! Wij kunnen dan ook spreken van een succesvolle actie, die voorlopig doorgaat. De bon waarmee u een nieuwe vriend kunt aanbrengen, waardoor u beiden recht hebt op een prachtig fotoboek van de Hoeksche Waard, vindt u dan ook weer achterin dit Bulletin.

De volgende vrienden verwelkomen wij in onze Vriendenkring. Wij hopen dat zij nog lang steun zullen verlenen aan het Streekmuseum.

A. Bevaart	Goudswaard
P. Bijl	Oud-Beijerland
P. Boogaard	Susteren
E.M. Boogaard	Susteren
T.L. Braams	Heinenoord
L.A. Broer – Gertenbach	Numansdorp
A. v.d. Burg	Heinenoord
D. Cats	Heinenoord
P. Cornegge	Heinenoord
A.A. Dekker	Ellecom
drs. I.S.C. Dewald	Dordrecht
A.J. Edel	Oud-Beijerland
A. Eijsvogel	Heinenoord
E.J.M. Engels - Busman	Numansdorp
N. van Es	Strijensas
E. Frickus	Heinenoord
R. Gerritsen	Nijverdal
A. van. Greuningen	Maarsbergen
J. v.d. Griend	Heinenoord
W. Groeneweg	Numansdorp
F. Grootenboer	Vlaardingen
J.M. Gutteling	Oldenzaal
D. v.d. Heiden	Heinenoord
Holleman	Heinenoord

D.C.A. van Hoogenhuyze
G. Hooghwerff en
G. Hooghwerff - v.d. Veer
A. de Jong
L.P. van Kessel
A. Kooijman
Y.J. Krielaart
S. Krijgsman
A.L. de Man
J. v.d. Mark
Mevr. v. Rijk - Schot
W.F. Moerkerk - Baan
J. Mouthaan
M. Oosterom - Verschoor
E.S.P. Pieters - Korteweg
W. Plomp – v.d. Pligt
T. Ritmeester
J. de Ronde
N.I. Schagen
J. Schelling-Biesheuvel
J. Schilperoord
P.A.H. v.d. Sluijs
M. Sluimer
H. Smaal
P.B. v.d. Spaa - Mol
H. Steenbergen
W.M.A.H Thien
H. Troost
C. v.d. Vegte
A. Verrijp
H. Viallé
F.S. de Vries
L. v.d. Waal
J.M. van Willigen

Maasdam

Strijen
Oud-Beijerland
Ter Aar
Oud-Beijerland
Puttershoek
Numansdorp
Strijen
Mijnsheerenland
Mijnsheerenland
Maasdam
Numansdorp
Oud-Beijerland
Dordrecht
Westmaas
Heinenoord
Heinenoord
Delft
Strijen
's-Gravendeel
Hoorn Nh
Oud-Beijerland
Barendrecht
's-Gravendeel
Steenbergen
Delft
Hekelingen
Puttershoek
Rijswijk
's-Gravenhage
Westmaas
Heinenoord
Heinenoord

WERKGROEP

“DIALECTEN HOEKSCHE WAARD”

Van diverse kanten ontvangen we regelmatig aanvullingen en verbeteringen voor het Hoekschewaards Woordenboek. Daarvoor zijn we zeer erkentelijk en we zouden de lezers van Bulletin willen oproepen om vooral hun opmerkingen te blijven inzenden. Na zorgvuldige behandeling komen de waardevolle bijdragen uiteindelijk terecht in een apart uit te geven Supplement op het woordenboek en het zal nog wel een tijdje duren voor dat rijp is om naar de drukker te sturen.

Bij de reeds ontvangen inzendingen troffen we ook een interessante vraag aan van de (tegenwoordig in Oude Tonge woonachtige) heer Jaap van Holten. Omdat we er zelf ook niet precies het antwoord op weten maken we er maar een raadsel van voor de Bulletin-lezers, dus:

WIE WEET DE JUISTE VERKLARING???

In ons dialect komen we het wisselend gebruik van de woorden *hum* en *zijn* tegen. De vraag is nu: wanneer gebruik je *hum* en wanneer *zijn*, en waarom dan? Is er ook verschil in betekenis? Van Holten geeft zelf aan:

M'n broer rijdt op z'n fiets = Mijn broer rijdt op zijn (eigen) fiets.
M'n broer rijdt op hum fiets = Mijn broer rijdt op de fiets van iemand anders.

Van Holten zegt: dit verschijnsel komt ook voor in het Latijn; de vorm “*suus*” is reflexief (wederkerend werkwoord) en te vergelijken met “*zijn*”; de vorm “*eius*” is niet-reflexief en te vergelijken met “*hum*”. Zou dit Hoeksche Waardse woordgebruik dan rechtstreeks afstammen van het Latijn???

Een lid van de dialectgroep herinnert zich in ons dialect het volgende onderscheid gehoord te hebben: als je tegen persoon a spreekt over de personen b en c die wat verderop staan (en waar je al sprekend naar kunt wijzen), zeg je ‘*t is nie fan hum maor van zijn*’ (Het is niet van hem, maar van die daar).

Wie o wie brengt licht in deze zaak?

ArieBiemans

ERREPELS POOTE (APRIL 1943)

door de heer H.G. Zevenbergen

De errepelbakkies stinge opte boerewaoge. Ze waere uitte bewaarplaes gehaold, waer ze hêêl de winter gestaon hadde. In elleken bak zatte zôê om en naebij twaolef kilo legpooters (zes in een mud). Ze waere een keer of drie omgezet en overgegooid en ze waere mooi uicheschoote. D'r zatte flinke scheutjies an, zôêgezeid. 'Voorgekiemd' noeme ze dat medden mooi medern woord.

't Was opdrôogend lenteweer mè zon en wind. M'n vaoder was den voregen dag weer een keertie bij 't land weeze kijke. Hij zee: 'D'r komp een blommechie op'. Daer bedoelde ze mee datte donkere kleur van natte volle veranderde in 't lichte grijs van opdrôogende kluite. Nae den eete van hallef neege mozzik de paerde uitet waaichie hierachter haole en hellepe inspanne. Den vijfballék-eegt lag al opte kuileslee, en hij mos opt land van Nelisse gaon slechte.

't Woord zee 't al, 't was een slecht werrek ôk, want je liep den hêêl len tijd an een touw medden klos t'ran an dat eegt te trekke, want tat eegt tat mos roere! En dan motjie ruim overlappe; je doet maor twêê volle teglijk. De grond mos flink diep losgemaakt worre. Voor errepels luistert tat aomel nauw, want aste grond nie diep genog los is en je kom mè aņploege deur dien vettigen ondergrond, dan worre 't aomel schieme bovenop. Nou viel 't lekker fijn, want 't was goed deurgevroore van de winter. Een errepel wil nou êêmel in een lekker los bedjie legge om genog voedsaom spul op te kenne neeme. De beste grond mottie hebbe.

Toen de voregen herwst den terrew d'r of was is te mispit d'r op ge-gaon en al vroeg in de lente heb Piet super gezaoid over de bevroore volle. Mette hand, medden zaoilaeke voor, uit 100 kilo baole. En nou motter nog chloorvrije petentkaolie op en stikstof.

D'n anderen dag gong m'n vaoder geule trekke, daer hattie een soort mesientjie voor, med drie ploechies d'ran, die de losse grond opsij schoove op een flinke richel en zôê de beddes maaktende. Die stinge toen nog gêên 75 cm. uit mekoar, maor minder, 60 of 67 denk'k.

In de slag (rij) lagge me de pooters op anderhalve voet. Dan mos te waoge mette errepelbakke gehaold worre, vooran opt veurhòd wier d'r een dêêl gelost, maor ôk bekant halleverweege int land wiere d'r een paor klampe neergezet, en een end vedderop nog êêns, want 't wazzen smal stik van ruim tachtenteg roe lang, veuls te lang om d'r

**"JE LENDE
BRAK
BEKANT
OPTE
LANGEN
DUUR,
MAOR 'JE
ZELT WEL
LEERE', ZEE
PIET"**

in êene keer mee tot 't end te kenne komme.

Met Piete ging ik pootte. Ik was zôd'n aankommende jonge, en 't was aalek 't eerste land-werrek daddik dee. 't Viel me ôk nie mee. Een hengelsmañdjie gooide je vol mè pooters, dat hieuwie ijje linkse hand, en mejje rekse pakte je 'n errepeltie, dat lietjje los vlak voor ie schoen, en dan klauwde je van die richel wat losse grond, en dat schoovie over dien errepel heene, dan lag tie alvast toegedekt. En zôd bij elleke stap liep ie gebukt deur de geul om een errepel voor ie voet neer te legge, en toe te dekke, hallef tusse den ofstand in de rij d'r neffe, want je kon ôk in de schuinte tusse de rije deur kijke. Je dee dat tojje mañdjie leeg was. Dan wazzie, ast goed was, ducht bij een klamp errepelbakkies, en je kojje mande weer vulle. Zôd deur tot 't end, en dan kojje opte aageste menier weer trug. Je lende brak bekant opte langen duur, maor 'je zelt wel leere', zee Piet.

Piet ha' dikkels wel een klaain vertelseltie, dat hieuw me opte bêên. En saeves zee die, 'Kijk we hender al een mêëtjje in!'

We komme tussebaaiedeur naer huis om eeve uit te ruste, te drinke en errepels te haole. M'n moeder schinkt koffie in, voor ôdñs en voor Piete, om hallef ellef.

Piet ging altijd opten durrepel van de schuifdeur zitte, hij kwam nied in de kêêt, dan hief tie z'n landschoene nied uit te trekke. M'n moeder kon altijd wel lekker met 'm klesse, en Piet ha' mêêstal wel een aerdeghaaidjie te vertelle over 't weer en overal over, en nou over den oorlog. 'Hij krijg opsen smoel hoor, die mof, hij krijchet spaons', zee die dan.

Over de krant van gistere (20 april); in 't Nieuws van den Dag staot datte Führer jaereg is, hij vier vandaeg z'n 54^e verjaerdag.

'Moj nie naer school?' vroege ze wel is. 'Belnêënt man, d'r zitte Russe in 't school, Georgiers en Armeniers, die houwen 't hier bezet'. En opte zoeklichtewaai lôôpe de Duisers, metter boovelijf blôôt, lekker int zonnechie. Overdag heñ ze nie veul te doen, maor snachs aste Engelse vliegmesienes over komme, dañ moñ ze opter post weeze. Dan gaon die brêêje lichtstraole de lucht in. Soms kijk ik t'r nae deur 't klaaine gaetjje in êên van de veiñsters. Vedders is alles verduisterd, d'r mag gêên straoltie licht naer buitene schijne. 't Is buite aerdedonker snachs. Je ken gêên hand voor ôôge zien.

'Hej 't al gehoord?' zegge ze dan. Ze heñt over de pliesie, dassen een zwarthandelaer gepakt hebbe. En datte errepels dier worre. Ja, alle eete wor' schaors, dierder en opte bon. 't Raodio hemme in motte leevere, dus te krant ist êênegste nieuws, maor das ôk mêêst propogandao.

En Piet, die weet ôk wellis wat nieuws te vertelle. An den Hordijk practie mè veul meñse, en hoortie van alles.

'Kwan, we gaone weer beginne', zee Piet, 'want zôô komme me d'r nie. We motte de hoeke nog pootte'. Vammijn kon 't nog wel effe duure, wand ik vong 't altijd heêl leerzaam om ze te hoore klesse.

'Zôô is ieder in z'n vak', zee m'n moeder. 'En wij motte voor errepels zurrege!'; zee m'n vaoder. 't Paerd in de burrie, en hij ging de errepels aņploege, nou mè vier ploege. En wij de hoeke pootte, mette boor en medden maņdjie errepels naer 't achterend. 't Waere grôôte hoeke, Piet hasse vleeherwst gespít en nou waere ze vasgetrapt deur de paerdepôôte, mettet draoie. Zôô wasset toen dien tijd. Een jaer d'r nae kon 't nie meer, toen ging 't onder waoter mette inundaosie.

Heêl lang heñ ze 't zôô gedaen, maor nae den oorlog wier van lieverlee alles anderster. Toen wiere de pooters (pootmesienes) meer algemêen. Bij de grôôte boer waere ze d'r al, bij de klaaintjies kwamme ze nou ôk, mès sôn rondraoiend rad med uithollinkies waerie een errepel in mos legge en dan viel die vanzellef achter 't ploechie in de geul. En daernaer weer andere soorte pooters. Toen mè twêe of mè drie rije teglijk, dan zatjie messen drieje neffe mekaor (te stikke van de kou) om de legpooters in een soort draoiende Jaakobsladder mè bakkies te legge. Daerom hietende 't ôk legpooters. 't Was een end zonder end. En 't kon verekte koud weeze opte pooter in apríl.

**"NAE DEN
OORLOG
WIER VAN
LIEVERLEE
ALLES
ANDERSTER"**

Als je goed kijkt zie je de voren in het land krom lopen en dat staat voor een echte boer gelijk aan vloeken in de kerk. De uitdrukking is hier dan: "Die veure binne zôô krom, dat de haoze d'r aaige d'rin dóôdlóepe".

Vóór die tijd ging 't nog êênvoudeger. Toen trokke ze streepe en dan stakke ze de spao in de grond, die draoide ze een kwartslaechie en zôô gooide ze op iedere stap den errepel achter de spao. En dan achteruit lôôpend med êên ploechie añaerde, zôô ze 't opte vollekstuine nou nog wel doen.

Azzie d'r nou, nae ruim sesteg jaer, d'r an trugdenk dan kekke zegge 'wat hemme vroeger motte tobbe'. Maor 't was zôô, je wis nied anders. 'Ik bin te vroeg geboore', zee m'n opao wellis. Hij hêlemè!

Errepelsoorte:

D'r binne vroege en laete soorte: d'n Eersteling (vroeg), de Rôôie Ster (laet). Vedders hajje nog: de Jamme, 't Bintjie, d'n Aaigehaaimer, de Paerspittjes, de Blauwchies (ouferweste tuinerrepels). Daernaew kwamme bijv: Furore, Irene, Doré en Frieslander.

Schiem: vettigen ondergrond da' bovegeploegd en opgedrôôgd harde kluite worre

Burrie; gebooge houters, waer 't paerd tusse staot en waer 't tuig an vast zit

Vijfballek-eegt: eegt (eg) mè vijf rijke lange penne

Super: superfosfaat $\text{Ca}(\text{H}_2\text{PO}_4)_2$

Klamp: stapel

BESTUUR DIALECTENWERK GROEP:

Voorzitter: J. 't Hooft, Schoolstraat 29, 3281 AP Numansdorp, tel. 0186-651412, email: johan.alie@chello.nl

Secretaris: mw. J. Verhoeven-den Hartigh, Mookhoek 97, 3293 AD, Mookhoek, tel.: 078-6733229, email: verhoeven97@hotmail.com

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 75, 3271 LL, Mijnsheerenland, tel.: 0186-603076, email: mvdstouw@zonnet.nl

Contactpersoon: A.W. Biemans, Titiaanstraat 6, 3262 HT, Oud-Beijerland, tel.: 0186-613461, email: arie@biemans1.demon.nl

'ZEGEN DEZE SPIJZE'

Hieronder volgt het persbericht dat uitkwam ter gelegenheid van de verschijning van het boek onder de titel "Zegen deze Spijze". De Hoeksche Waarders onder de lezers zullen ongetwijfeld over het boek gelezen of ervan gehoord hebben. Maar ook de vrienden buiten de Hoeksche Waard willen wij graag attenderen op dit zeer informatieve en waardevolle boek dat ook in het Streekmuseum te koop is.

"Bij uitgeverij Deboekant Klaaswaal verscheen 25 oktober 2007 het door de heer Piet de Zeeuw geschreven boek 'Zegen deze Spijze' over de eet- en drinkgewoonten in de Hoeksche Waard. Het eerste exemplaar werd, tijdens een feestelijke bijeenkomst in restaurant De Heeren van Beijerland, uitgereikt aan zijn in Zwitserland wonende oudste zoon. De titel van het boek van deze inmiddels twee jaar geleden overleden auteur dekt geheel de lading. Streekhistoricus De Zeeuw schreef zijn werk uit eerbied voor het dagelijkse voedsel en deed dit met een bewonderenswaardige kennis van zaken. Van het telen van gewassen tot de totstandkoming van het voedsel en de bereiding daarvan passeren in kostelijk taalgebruik de revue. Voor diegenen die hem gekend hebben is het een heel herkenbaar document. Vaak met humor die hem zo eigen was en sommige stukken in het dialect van de streek.

Eerbied voor het voedsel kwam, volgens De Zeeuw, voornamelijk tot uiting als er bijvoorbeeld ruw met brood werd omgesprongen. 'Je zel d'r nog wellis naer opsnakke', luidde dan de waarschuwing. In de crisisjaren, toen kostbaar voedsel als waardeloze overvloed onder toezicht van de beampten van de Landbouw Crisis Organisatie werd vernietigd, is deze waarschuwing vaak herhaald. De ouderen zeiden: 'Daer lôôp een kwaajen dobbel over' (dat zal je ooit duur komen te staan). In de hongerwinter kregen ze gelijk. Na het zien van een NOS documentaire 'Vijftig miljoen Nederlanders en hun beslommeringen' dacht De Zeeuw steeds meer na om een dergelijke documentaire in boekvorm te laten verschijnen, echter nu gebaseerd op de Hoeksche Waard in de jaren 1850-1950. Vanaf dat moment streefde hij er naar om zoveel mogelijk inlichtingen te verzamelen over het voedsel van het gewone volk. Historische gegevens over voeding, kleding, behuizing, levensomstandigheden en dergelijke betroffen meestal de aanzienlijken. 'Over Jan Boezeroen' is nooit veel geschreven hetgeen verklaarbaar is, want hij die geen bezit had, kwam bijvoorbeeld

nooit bij de notaris terecht', zei hij ooit zelf. Die wel bij de notaris terechtkwamen waren de rijken die hun bezittingen lieten vastleggen. Notarisakten werden later in de geschiedschrijving gebruikt om levenswijze en gebruiken mee te bewijzen. Waarmee volgens De Zeeuw dus een behoorlijke geschiedvervalsing plaatsvond. De Zeeuw verdiepte zich daarom tijdens het schrijven van dit boek vooral in de eenvoudige, soms arme bevolking van de Hoeksche Waard. Wat verbouwden ze? Wat aten ze? Wat waren de rituelen? Het boek 'Zegen deze Spijze' werd daarmee een boek over de eet- en drinkgebruiken van een eenvoudig volk, de Hoekschewaarder. Een volk dat in het algemeen gelovig is, maar daarmee niet te koop loopt en dat bovendien beschikt over een aangeboren humor, die als een lichte spot eeuwenlang diende om de narigheid te compenseren.

Vanaf nu is dit in kunstleer gebonden boek 'Zegen deze Spijze' te koop tegen € 34,95 bij de boekhandel en de museumwinkel van het Streekmuseum Hoeksche Waard. De uitgave telt 272 pagina's en is rijk geïllustreerd met meer dan 100 foto's. ISBN 978-905534-265-5. Auteur: P. W de Zeeuw; uitgave: Uitgeverij Deboektant Klaaswaal."

BAIE DANKIE!

"Beste Marja,

Jou pakkie ontvang !!!

Die tydskrif is voorwaar pragtig en so goed en keurig versorg en ek het al begin lees en vind dit heel interessant

Ook het ek natuurlik al die DVD bekyk.. en geniet en sal dit ook wys hier aan al die belangstellendes

Reusetaak vir jou en almal daarmee gemoeid gewees en..

Wel Gedaan !

Liewe Marja, ek waardeer dit geweldig dat jy dit aan my gestuur het en so my ook betrek het en dat ek ook daarvan kan geniet

BAIE DANKIE !

*Ek is so bly dat ek deur middel van Roelie en Jan Spanjaard se webtuiste met my besonderhede plasing daarop kon kry en so dan het Henk van Etten ook met my kontak gemaak en ook deur hom.het ek met jou in aanraking kon kom –
My Pragboek deur jou saamgestel kon ontvang en nou ook hierdie DVD en tydskrif!*

*Dit is alles vir my kosbaar en beteken so veel
En so kan ek ook iets behou van my stamland en voorgeslag*

Alles van die heelbeste vir jou in alles wat jy doen, is, en onderneem

Hartlike groete !

Martie

*Martie E Vorster
Menlopark
SA"*

Deze reactie kreeg Marja Visscher in oktober vorig jaar per e-mail van mevrouw Martie Vorster uit Zuid-Afrika, nadat zij van Marja het Hoeksche Waard Magazine en een dvd toegestuurd had gekregen. Marja meende, en terecht, dat deze leuke en enthousiaste reactie het waard is om in het Bulletin te plaatsen. Eigenlijk moet je deze taal horen, maar het lezen is ook al een genoegen op zich, wat wij u niet wilden onthouden.

Nadat toestemming tot plaatsing in dit Bulletin is gevraagd was het antwoord:

*"Beste Marja,
Gaaf om weer van jou e-pos te kry - altyd welkom !
Graag, doen dit gerus en ek is bly dat ek kan deel hê in julle puik Blad
Ek is werklik die een wie so trots is en nederig dankbaar vir die liewe Stamland
en sy pragtige mense !!!
Beste wense vir volgehoue sukses
Vriendelik gegroet*

Martie"

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Antwoorden

Aangezien in het vorige Bulletin geen vragen stonden zijn er geen antwoorden te melden.

Vragen

625.

Adrianus Lammert Verschoor, geb. 12-10-1912 te Heinenoord, was bedrijfsleider van een bakkerij in Rotterdam. Hij heeft rond 1928-1930 stage gelopen bij de bakkerij van Cornelis van Arkel aan de Dorpsstraat te Zuid-Beijerland.

Gevraagd: wie kan er meer vertellen over de periode waarin hij daar werkte of heeft een foto van de winkel?

626.

Elisabeth Hoogink, geb. 10-7-1828 te Piershil, overl. Klaaswaal 1902 tr. (1) Abel van Wamelen, tr.(2) Willem van der Zwart.

Gevraagd: wie kan meer over Elisabeth Hoogink vertellen?

627.

Neeltje van Bokkem (Bokkum), overl. 07-08-1897 te Westmaas, dr. van Leendert van Bokkem en Jacoba van den Heuvel.

Gevraagd: de geboortedatum van Neeltje van Bokkem.

U wordt van harte uitgenodigd om uw vragen, die betrekking hebben op de Hoeksche Waard, in te sturen naar:

P.W. van Hulst
Ruigoord 133
3079 XP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

AANWINSTEN

Maar liefst acht krullenmutsen mocht het Streekmuseum sinds juli vorig jaar ontvangen. De collectie kleding groeit dan ook gestaag. Er is geen ruimte om al deze kledingstukken ten toon te stellen. Ze worden daarom bewaard in het depot in zuurvrije kartonnen dozen en wachten daar op een speciale expositie.

Naast de genoemde krullenmutsen zijn er aan geschonken kledingstukken te melden: een batischen rouwmuts, een kraamjasje (ca. 80 jaar oud), drie witte doodshemden (ca. 100 jaar oud), een onderjurk, een schort van ca. 60 jaar oud, een keuvel met 's-Gravenmoerse kant, een zwarte ondermuts, een rouwkeuvel met karkas, een doos met divers naaiwerk, haakwerk en breiwerk uit ca. 1910-1915: merklapjes, babykleertjes, stoplapjes, slabbetjes, een bontkraag en een zwart kraagje.

Aan kleding verwante voorwerpen en sieraden werd ontvangen: een kralenbeursje in art-deco-stijl, een zilveren herenhorloge met ketting, een oorijzer met krullen, twee knijpertjes om mutsen mee te kunnen plooiën, sierrouwspelden.

Verder kunnen wij als aanwinsten noemen: een poppenhuis van vóór 1900 met houten meubeltjes (ca. 50 jaar oud), diverse popjes waaronder in klederdracht, kunststof meubeltjes en een mini-fluïtketeltje (ca. 75 jaar oud), een oranje band voor om de arm met vermelding "Plaatselijk Bestuur van Piershil", een geëmailleerd reclamebord met opschrift "Radion – wascht echt"; een kluwenhouder; een kleine karnton en een botervaatje met scharnierend deksel voorzien van een metalen plaatje met opschrift "A. EN J. KIEVIT NUMANSDORP".

Rein van der Waal

Een kleine karnton

Een botervaatje met scharnierend deksel

BEELDMERK KRUITHOFS SIGAREN- FABRIEK OP OUD-BEIJERLANDSE RAAD-HUISSTOELEN

Tekst en fotografie: Marja Visscher

Tweemaandelijks neemt Hoeksche Waard Magazine haar lezers, aan de hand van de prachtige museumstukken uit de voor publiek gesloten boerderij Oost-Leeuwenstein te Heinenoord, mee terug in de tijd.

Dit keer de uit 1878 stammende sigarenmakerij van Arie Kruihof, waarvan een gedeelte zich op de bovenverdieping van Oost-Leeuwenstein bevond. Begonnen aan de Molendijk in Oud-Beijerland groeide het bedrijf op een gegeven moment uit haar jasje. Begin 1911 liet Kruihof een moderne fabriek bouwen aan de Oostkade, die we nu kennen als de modewinkel van Vögele.

Reclame materiaal van de Firma Kruihof

Om wat meer over de sigarenmakers in het algemeen te weten te komen, vroegen we er Pieter Jan in 't Veld naar. Als lid van de Historische Vereniging Oud-Beijerland pakte hij in de boekenreeks 'Bedrijvigheid in ons dorp' de sigarenmakers bij de kop.

'Samen met de leden van de historische vereniging hebben we leuk materiaal boven water gekregen. De ondergrond vormde het boek van K. Siderius en een merkenbureau, het Octrooicentrum Nederland. Via internet kwamen we aan een verzamelaar in Best die over sigarenbandjes beschikte. In het Streekmuseum Heinenoord bladerden we in de streekkranten van vroeger en vonden daarin reclame-uitingen', zegt Pieter Jan.

'Maar ook Arie Duifhuizen kon ons van informatie voorzien.' De tweede aflevering in de serie 'Bedrijvigheid in ons dorp' geeft een goed beeld van de sigarenindustrie in die periode in het dorp Oud-Beijerland. 'Want naast Kruithof had je nog Jilles Mast aan de Beneden Oostdijk, zij behoorden tot de grotere. Daarnaast waren er nog tal van kleinere sigarenmakers in het dorp actief zoals Johannes de Jong die eerst bij Kruithof werkte en voor zichzelf begon op een bovenzaaltje van een café aan de Molendijk en later aan de Havendam. Verder had je aan de Baan de Gebr. Van Hamburg, C. Duifhuizen aan de Polderstraat, L.A. Boender in de Nobelstraat, L.C. Verhoeven in de Kerkstraat en Nicolaas Gillissen eveneens in de Nobelstraat. Uiteindelijk kwamen we nog een foto tegen van sigarenfabriek 'van Dartelen' en ene Frits Uil en Marius Tuk.

Raadsstoel van Oud Beijerland met het wapen van de Sigarenfabriek

Tijdens hoogtijdagen werden er toch altijd nog zo'n 150 á 160.000 sigaren gemaakt door zo'n 120 mensen', weet Pieter Jan. 'Sommigen hadden er op de benedenverdieping een winkel bij. Het rokertje werd soms gecombineerd met sterke drank.' In 't Veld wijst op gegevens van de vakgroep sigarenindustrie in 1941 dat de afzet aan winkeliers 61% bedroeg, de rest is onderverdeeld in grossiers en particulieren te weten 12 en 27%. Pieter Jan: 'Kruithof was ook geen kleintje, want op 1 januari 1940 waren er bij Kruithof 36 personen werkzaam. Daar kwam direct na de oorlog wel verandering in. Door het wegvallen van een groot exportland als Nederlands-Indië, bleek uit de stukken dat het pand aan de Oostkade te groot werd en het personeel ook drastisch terugliep. We zien dan dat de bovenverdieping wordt

verhuurd aan Hertzberger die er kleding gaat vervaardigen. Wat jaren later neemt Hertzberger het hele pand over en betekent dit het einde van de eens zo florerende sigarenfabriek van Kruithof.'

Het gesprek met Pieter Jan vindt plaats in de raadzaal van het Oude Raadhuis in Oud-Beijerland. 'Over de stoelen waar we nu op zitten kan ik je nog wel wat leuks vertellen', zegt hij. 'Toen er op een gegeven moment nieuw meubilair moest worden aangeschaft in de raadzaal, had men bedacht om op de stoelen het gemeentewapen te laten zetten. Waarschijnlijk bij gebrek aan een goede afbeelding van het Oud-Beijerlandse wapen hebben de vroede vaderen een sigarenkistje van Kruithof meegegeven aan de meubelmaker. Het leuke is dat het wapen van sigarenfabriek Kruithof een kroon had terwijl pas in 1967, om precies te zijn op 7 juli, door de Hoge Raad van Adel officieel de kroon op het wapen van Oud-Beijerland werd toegekend. Zo hebben jarenlang de stoelen in de raadzaal het beeldmerk van sigarenfabriek 'Het Wapen van Oud-Beijerland' gesierd.'

MAAK EEN NIEUWE VRIEND EN VERDIEN ALLEBEI EEN SCHITTEREND FOTOBOEK!

Kent u iemand die net als u het Streekmuseum Hoeksche Waard een warm hart toedraagt? Een kennis of familielid, een collega of een buurman/vrouw? Vraag hem of haar dan toe te treden tot de Vriendenkring, voor een minimale bijdrage van 10 euro.

Ter kennismaking krijgt die nieuwe Vriend bij het eerstvolgende bezoek aan het Streekmuseum een prachtexemplaar mee van een schitterend Fotoboek over de Hoeksche Waard. Gratis! En omdat u ons museum een grote dienst bewijst, ligt voor ú eenzelfde Fotoboek

VRIENDENBON

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*:

Straat:

Huisnummer: Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:e-mailadres:

Bankrekeningnummer:

Bijdrage: (minimaal 10 euro per persoon per jaar)

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*:

Straat:

Huisnummer: Postcode:

Woonplaats:.....

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

* Het niet-juiste doorhalen a.u.b.

gereed om gratis te worden afgehaald. Opsturen kan ook en kost 5 euro extra. Vul deze Vriendenbon volledig in en stuur hem op naar: Vriendenkring Streekmuseum Hoeksche Waard, Hofweg 13, 3274 BK, Heinenoord. Maak uw bijdrage en eventueel de verzendkosten over op rekeningnummer 38.70.852 van Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard. Vermeld bij de betaling, indien van toepassing, het inbegrepen bedrag van de verzendkosten.

VRIENDENBON

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*:

Straat:

Huisnummer: Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:e-mailadres:

Bankrekeningnummer:

Bijdrage: (minimaal 10 euro per persoon per jaar)

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*:

Straat:

Huisnummer: Postcode:

Woonplaats:.....

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

* Het niet-juiste doorhalen a.u.b.